

JUULI 2024

ENERGIATURGUDE ÜLEVAADE

IGAKUINE RAPORT

Energiaturud 2024 juuli

Elektribörsi Nord Pool (NP) andmetel oli elektri keskmine börsihind juuli 2024:

- Eesti hinnapiirkonnas 97,97 €/MWh;
- Läti hinnapiirkonnas 98,02 €/MWh;
- Leedu hinnapiirkonnas 98,02 €/MWh;
- Soome hinnapiirkonnas 16,74 €/MWh.

Balti-Soome gaasibörsil GET Baltic kaubeldud maagaasi keskmine hind juulis Baltic Gas Spot Indexi (BGSi) puhul oli 36,98 €/MWh.

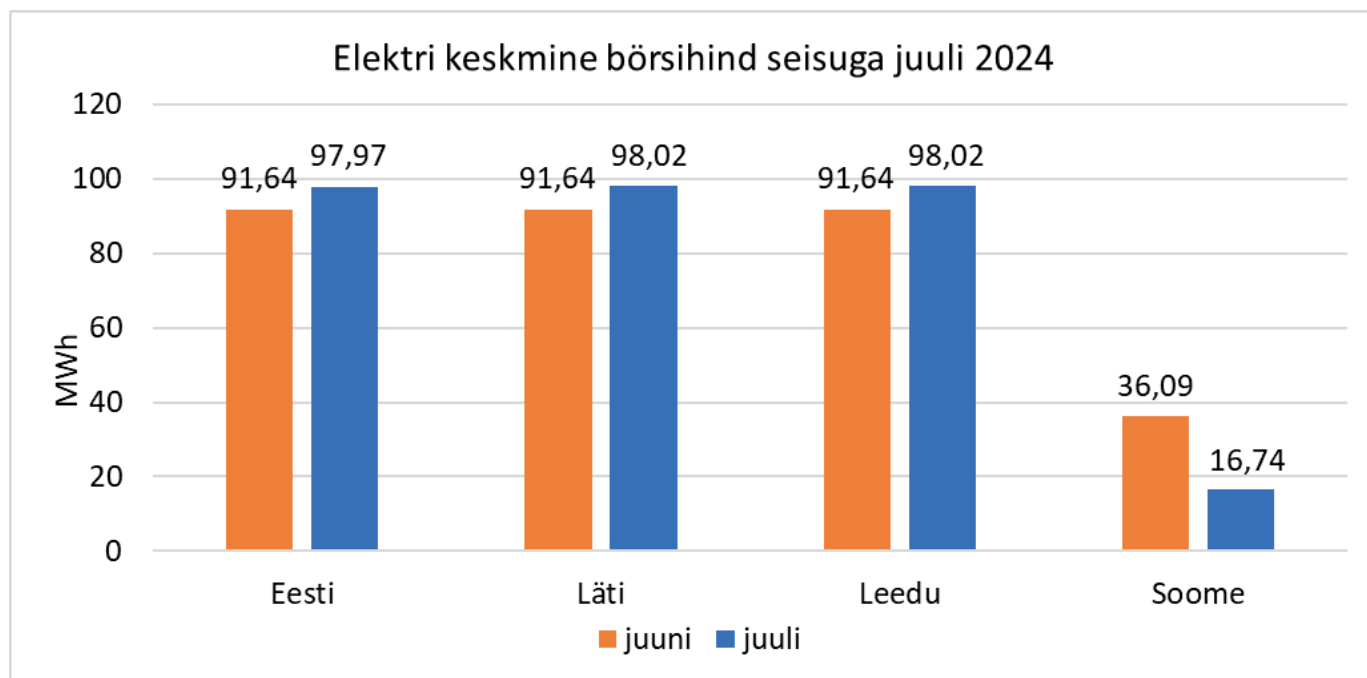
Elektrituru hinnad

Tabel 1. Elektrituru hindade statistika juunis ja juulis 2024 (€/MWh)¹

Elektrituru hinnad	Eesti	Läti	Leedu	Soome
Juuni kuine keskmine hind	91,64	91,64	91,64	36,09
Juuli kuine keskmine hind	97,97	98,02	98,02	16,74
Juuni ja juuli hinnamuutus	7%	7%	7%	-54%

Tabelist 1 selgub, et NP andmetel oli 2024. aasta juuli keskmine börsihind Eestis 97,97 €/MWh ligikaudu 7% kõrgem võrreldes juuni keskmise börsihinnaga. Lätis ja Leedus oli keskmine juuli börsihind oli 98,02 €/MWh ehk 7% kõrgem võrreldes juuni keskmise hinnaga 91,64 €/MWh. Soomes oli keskmine börsihind juulis 16,74 €/MWh, mis oli 54% madalam kui juunis. Eesti hinnapiirkonna börsihinda mõjutasid juuli vältel aset leidnud Eesti ja Läti elektri jaamade pikaajalised hooldus- ja remonttööd. Samuti mõjutas Eesti hinnapiirkonna börsihinda juulis Eesti ja Läti vaheline ülekandevõimsusepiirang.

Tabelis 1 välja toodud börsihindu illustreerib alljärgnev joonis (vt Joonis 1).

Joonis 1. Elektri keskmised börsihinnad Baltikumis ja Soomes²

Ülevaate NP maksimaalsetest (max) ja minimaalsetest (min) tunnipõhistest elektri börsihindadest annab alljärgnev tabel (vt Tabel 2).

Tabel 2. Elektrituru minimaalsete ja maksimaalsete hindade statistika juunis ja juulis 2024 (€/MWh)³

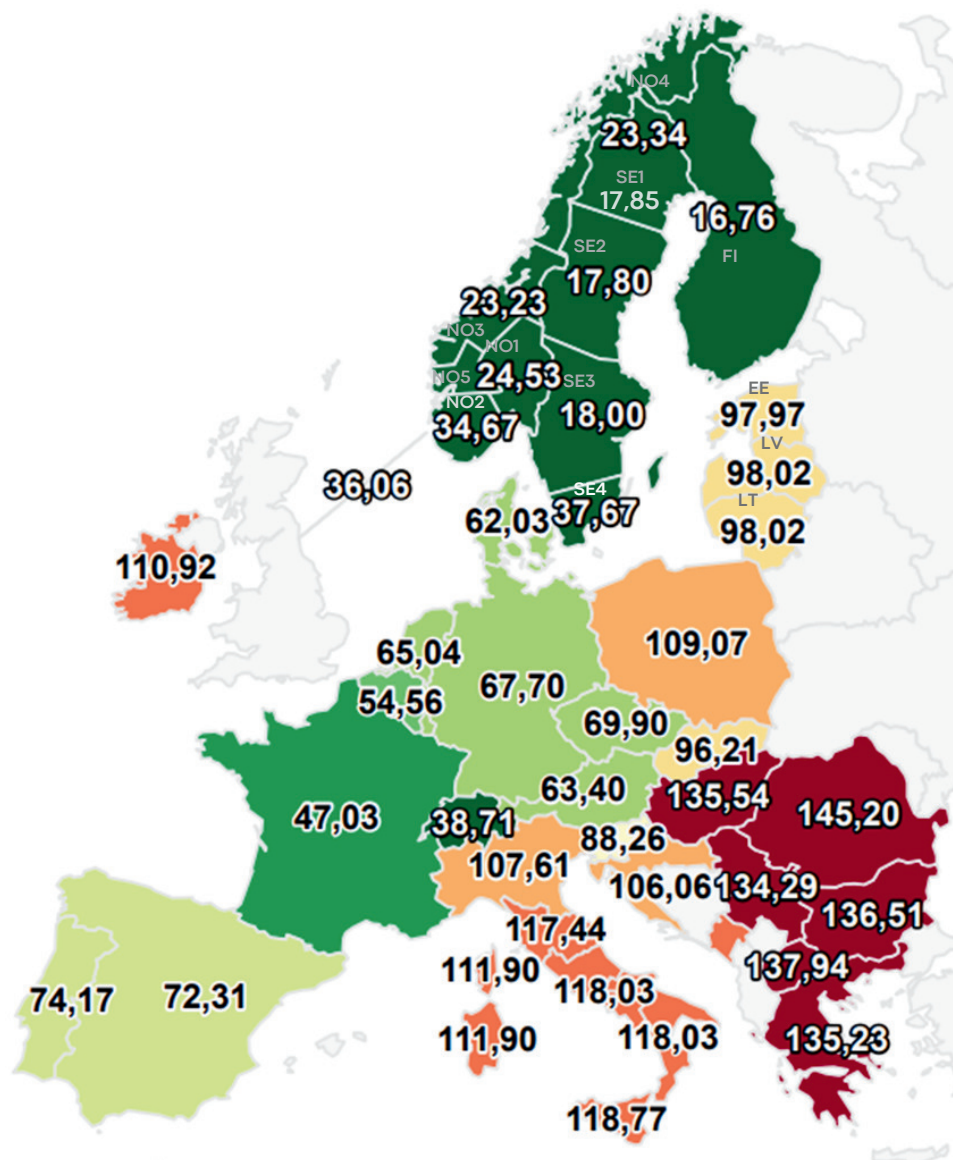
Elektrituru hinnad	Eesti	Läti	Leedu	Soome
Juuni max tunnihind	372,81	372,81	372,81	299,62
Juuli max tunnihind	337,16	337,16	337,16	99,99
Juuni ja juuli hinnamuutus	-10%	-10%	-10%	-67%
Juuni min tunnihind	-6,55	-6,55	-6,55	-8,25
Juuli min tunnihind	-2,01	-2,01	-2,01	-19,90
Juuni ja juuli hinnamuutus	-69%	-69%	-69%	141%

² Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/1/Dayahead/Area-Prices/EE/Monthly/?view=table>

³ Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/1/Dayahead/Area-Prices/EE/Daily/?view=table>

Eesti, Läti, Leedu ja Soome hinnapiirkondade maksimaalsed tunnipõhised börsihinnad tegid hinnatipu Eestis, Lätis ja Leedus 01.07.2024 ning Soomes 27.07.2024. Tabelist 2 selgub, et Eesti, Läti ja Leedu hinnapiirkonna maksimaalne tunnipõhine börsihind oli 337,16 €/MWh ning Soomes 99,99 €/MWh. Eesti, Läti, Leedu ja Soome minimaalsed tunnipõhised börsihinnad olid kuupäeval 07.07.2024, vastavalt -2,01 €/MWh ning Soomes vastavalt -19,90 €/MWh.

Joonis 2. Elektri keskmised börsihinnad juulis Euroopas (€/MWh)⁴

Jooniselt 2 ilmneb, et juuli keskmine börsihind oli sarnane Eesti, Läti ja Leedu hinnapiirkonnas. Rootsi esimese (SE1) hinnapiirkonna keskmine börsihind oli sarnane Soome (FI), Rootsi teise (SE2), Rootsi kolmanda (SE3), Norra esimese (NO1), Norra kolmanda (NO3), ja Norra neljanda (NO4) hinnapiirkonna keskmise börsihinnaga. Norra teise (NO2) hinnapiirkonna keskmine börsihind oli sarnane Norra viienda (NO5), Rootsi neljanda (SE4) hinnapiirkonna keskmise börsihinnaga.

Elektribörsil kaubeldavad tuletisinstrumentid⁵

Tulevikutehingute hinnad näitavad indikatsiooni, milliseks kujunevad elektri hinnad tulevikus ehk teisiti öelduna – tulevikutehingute hinnad on prognoositud elektri hinnad tulevikus. Näiteks on Saksamaa futuuride puhul tegemist tuletisinstrumentidega, millega esiteks maandatakse Saksamaa elektriturul tekkivat hinnariski ja teiseks spekulereetakse turuhindadega. Aluseks on võetud Saksamaa futuurid just nende likviidsuse tõttu⁶. Ülevaate Saksamaa turupiirkonna elektri futuuride hindadest 2024. aastal IV kvartalis ning ka 2025. aasta I ja II kvartalis annab alljärgnev tabel (vt Tabel 3) seisuga 19.08.2024.

Tabel 3. Saksamaa futuuride hinnad elektri hindade kohta⁷

EEX Saksamaa energia futuurid	
Viimane hind (baas, €/MWh) 19.08.2024 seisuga	100,02
Periood (aasta)	2025
IV kvartal 2024	100,32
I kvartal 2025	109,75
II kvartal 2025	88,35
Viimane hind (baas, €/MWh) 19.08.2024 seisuga	93,17
Periood (kuu)	september 2024

Tabelist 3 nähtub, et baaskoormuse futuuride hinnatõus on 2024. aasta IV kvartalis 9%, võrreldes 2025. aasta I kvartaliga, mis viitab elektri börsihinna prognoositavale kasvule. Võrreldes 2025. aasta I ja II kvartalit, siis prognoositakse baaskoormuse futuuride hinnalanguseks 19%. Septembris 2024 on prognoositud futuuride hinnaks 93,17 €/MWh.

5 Futuurid üldiselt on tuletisinstrumentid, mis kohustavad ostjat antud vara ostma kindlaksmääratud hinnaga ja kindlal kuupäeval. Futuurleping võimaldab investoril spekulereida finantsinstrumenti hinnaga. Saksamaa futuuride puhul on tegemist tuletisinstrumentidega, mis spekulereivad Saksamaa turupiirkonna elektrituruhindasid.

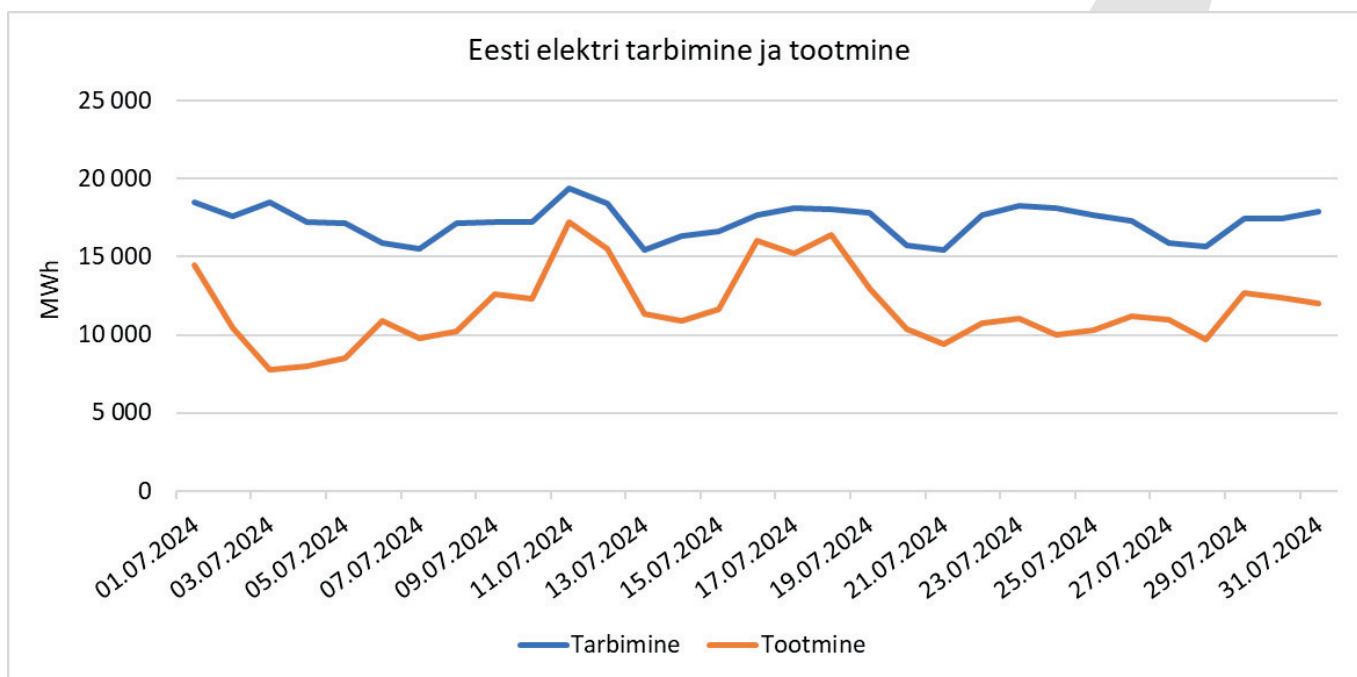
6 <https://www.eex.com/en/markets/power/power-futures>

7 Allikas: <https://www.eex.com/en/market-data/power/futures>

Elektri tarbimine ja tootmine

Eesti, Leedu ja Soome puhul saab täheldada elektri tootmise ja tarbimise pidevat kõikumist. Üheks kõikumise põhjuseks on ka see, et nädalavahetusel on tarbimine ja tootmine võrreldes argipäevadega väiksem. Eestis on märgata tootmise märkimisväärset tõusu ning peamiselt oli see seotud tarbimise suurenemisega, kuid mõju avaldas ja üldine kuumalaine. Lätis on märgata kuu alguse ja lõpupoole tootmise märkimisväärset suurenemist. Kuu lõpul suurenes tootmine seetõttu, et Läti ja Leedu vahel esines ülekandevõimsusepiirangud ning samuti oli osa Läti elektritootmisjaamadest hoolduses. Leedus on märgata juuli kuus pidevat tarbimise ja tootmise kõikumist. Peamiseks põhjuseks olid ülekandevõimsuse piirangud Poola ja Lätiga. Kindlasti avaldasid mõju ka soojemad ilmad ja puhkuste perioodid. Soome puhul saab täheldada juuli kuu keskel märkimisväärset tootmise ja tarbimise langust. Peamiselt tulenes see ülekandevõimsuse piirangutest Rootsiga ning osa Soome elektritootmisjaamasid oli samuti hoolduses.

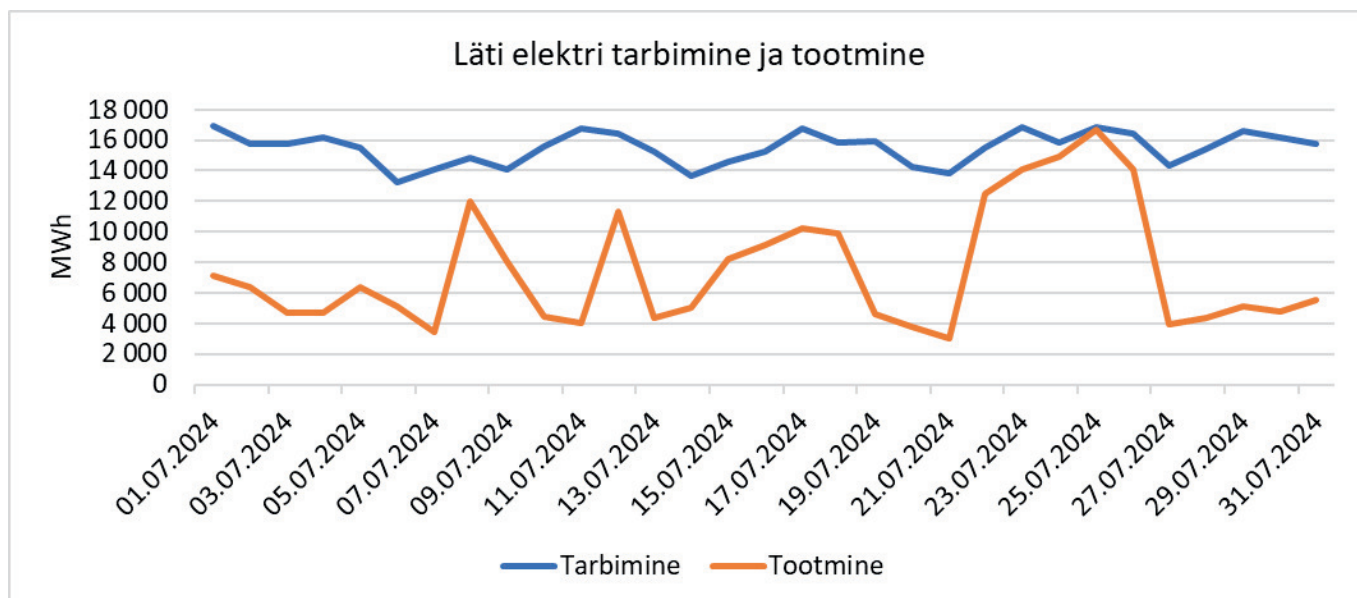
Elektri tarbimise ja tootmise andmetest perioodil 01.07.-31.07.2024 annavad ülevaate alljärgnevad joonised (vt Joonised 1–6).

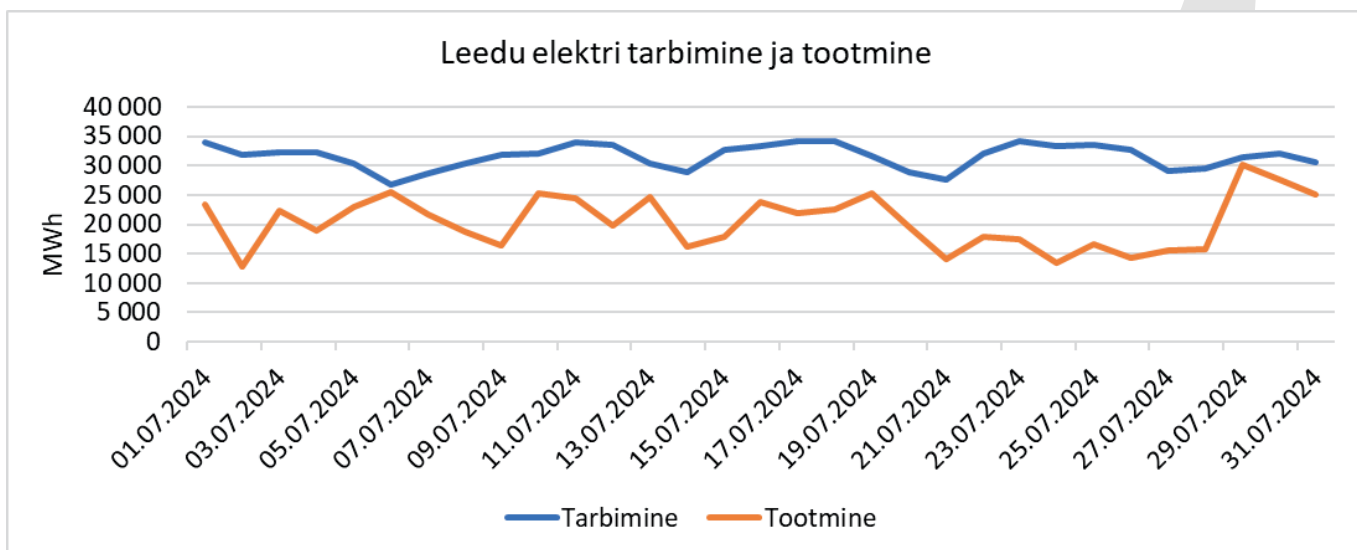
Joonis 3. Eesti elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.07.-31.07.2024⁸

⁸ Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data1/Power-system-data/Production1/Production1/EE/Daily/?view=table>

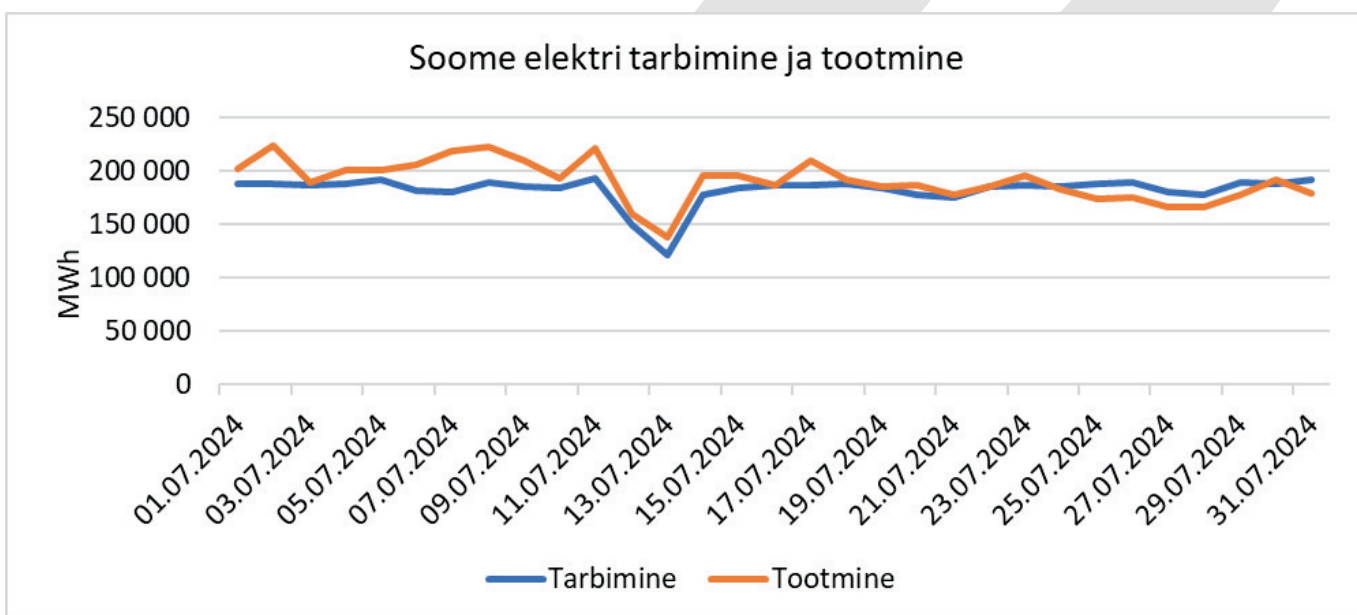
⁹ Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data1/Power-system-data/Production1/Production1/EE/Daily/?view=table>

Joonis 4. Läti elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.07.-31.07.2024⁹

Joonis 5. Leedu elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.07.-31.07.2024¹⁰

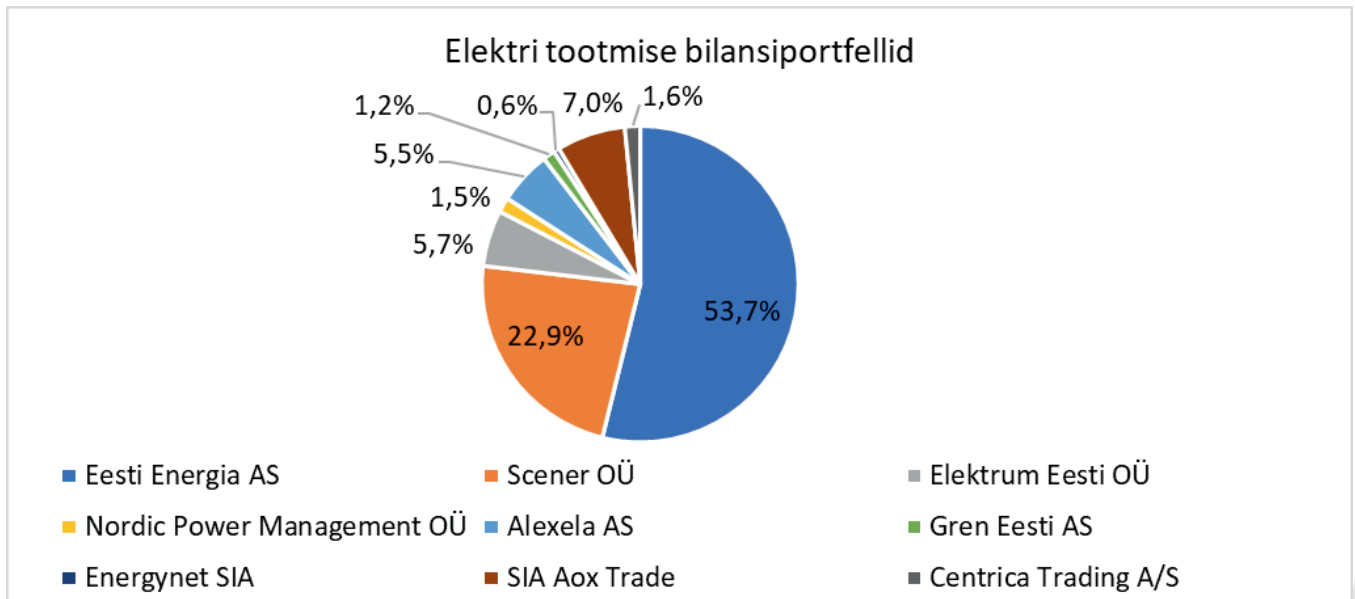
Joonis 6. Soome elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.07.-31.07.2024¹¹

10 Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/Power-system-data/Production/Production/EE/Daily/?view=table>

11 Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/Power-system-data/Production/Production/EE/Daily/?view=table>

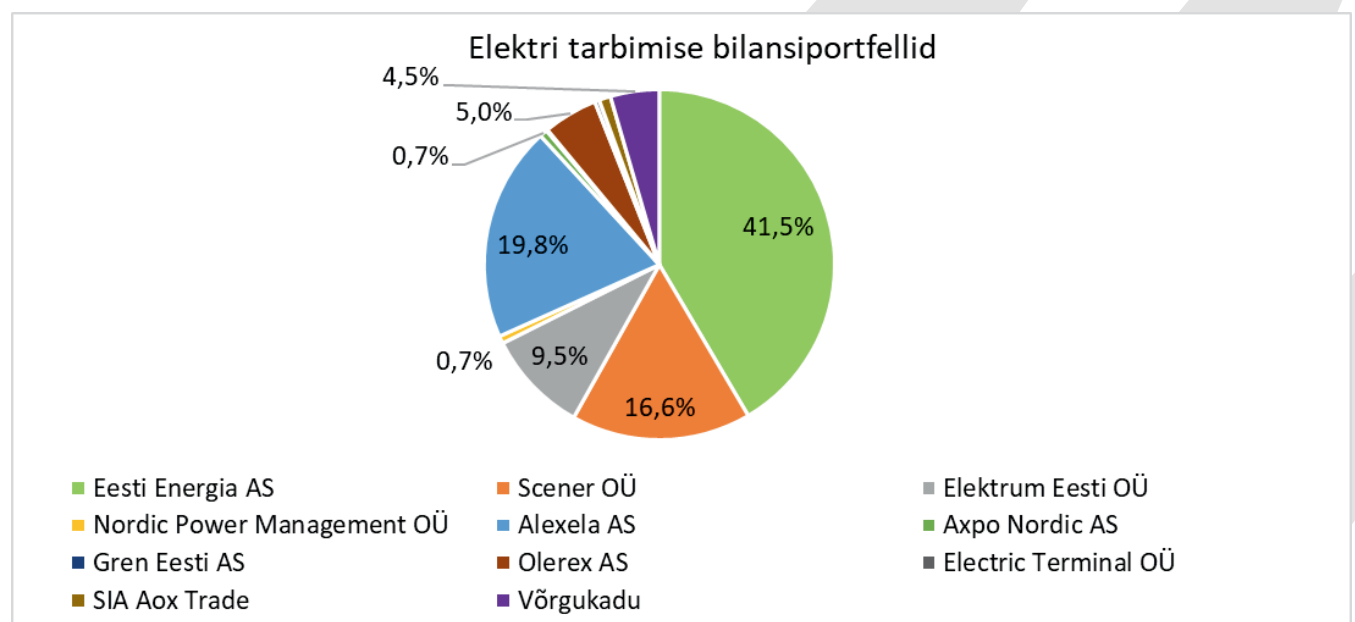
Elektri bilansiportfellid

Elektri tootmise ja tarbimise bilansiportfellidest annavad ülevaate joonised 7 ja 8.

Joonis 7. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel tootmise lõikes, juuli 2024¹²

Jooniselt 7 on näha, et kõige suuremad elektri tootmise bilansiportfellid kuuluvad seisuga juuli 2024 Eesti Energia AS-ile, vastavalt 53,7% ja Scener OÜ-le vastavalt 22,9%. Ülejäänud turuosa bilansiportfellist kuulub teistele ettevõtetele (ligikaudu 22%).

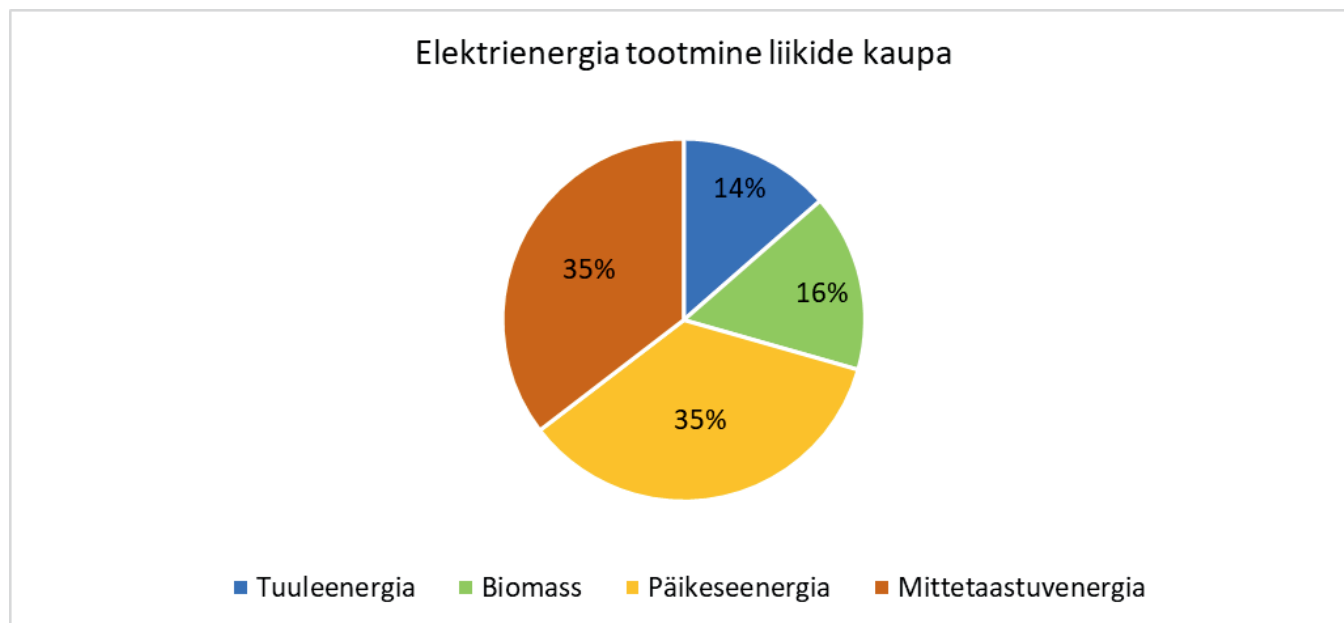
Joonis 8. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel elektri tarbimise lõikes, juuli 2024¹³

¹² Allikas: <https://www.elering.ee/bilansiportfellide-osakaalud-2023>

¹³ Allikas: <https://www.elering.ee/bilansiportfellide-osakaalud-2023>

Elektri tarbimise bilansiportfelli puhul (joonis 8) on samuti näha, et suurim turuosa kuulub seisuga 2024 juuli Eesti Energia AS-ile, vastavalt 41,5%. Järgmiste suurte tarbijatena leiab jooniselt ettevõtted Alexela AS vastavalt 19,8%, Scener OÜ vastavalt 16,6%, ning Elektrum Eesti OÜ vastavalt 9,5%. Ülejäänud turuosa bilansiportfelist kuulub teistele ettevõtetele, ligikaudu 12,5%.

Joonisel 9 on välja toodud elektrienergia tootmine energialiikide kaupa (MWh).

Joonis 9. Elektrienergia tootmine energialiikide kaupa, juuli 2024¹⁴

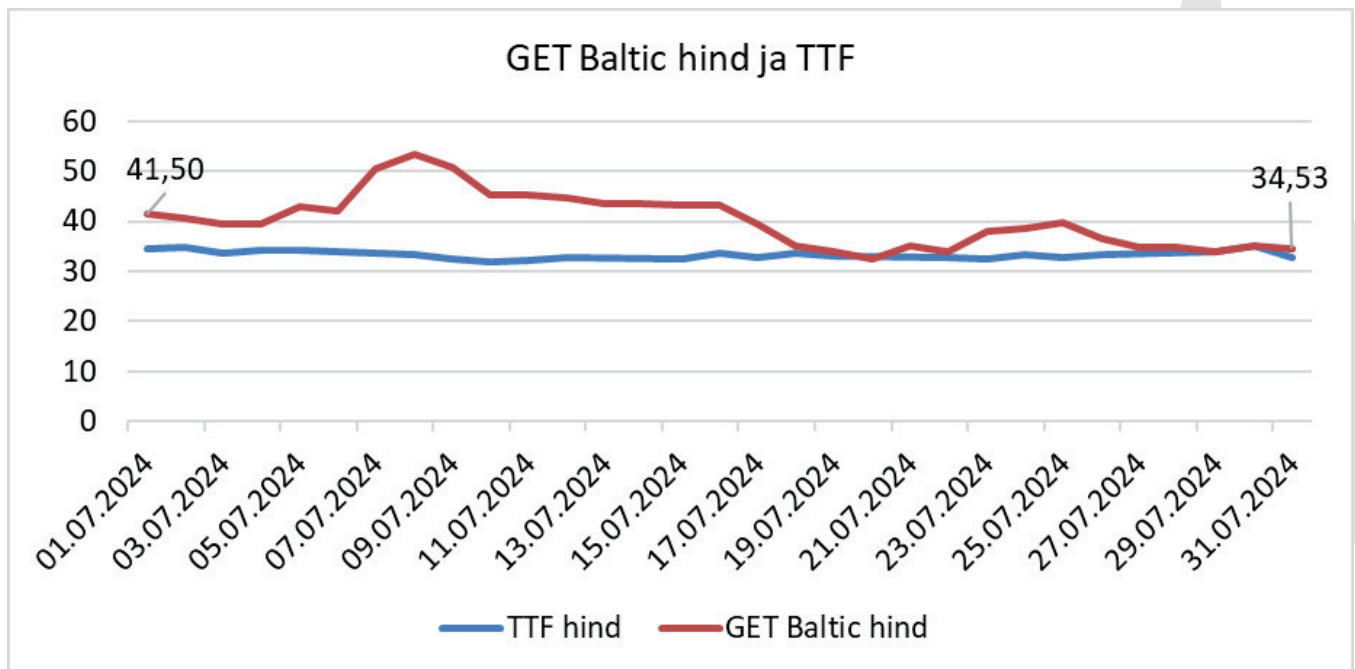
Jooniselt 9 nähtub, et juulis 2024 oli kõige suurem osakaal elektrienergia tootmisel päikese- ja mittetaastuvenergiast 35%, neile järgnesid biomass vastavalt 16% ja tuuleenergia 14%. Hüdroelektrienergia osakaal oli minimaalne.

¹⁴ Allikas: <https://dashboard.elering.ee/et/balance/total?interval=hours&period=years&start=2022-1231T22:00:00.000Z&end=2023-12-31T21:59:59.999Z&show=table>

Gaasituru hinnad

Gaasituru hinnast annab ülevaate joonis 10. Joonisel 10 on välja toodud GET Baltic andmebaasi põhjal BGSi näitaja Balti-Soome suunal. BGSi lühend tähistab gaasituru indeksit, mis on kalkuleeritud konkreetse tarnepäeva kohta kõigi sooritatud ostu- ja müügitehingute mahy kaalutud keskmisena.¹⁵ Hollandi TTF Gas on juhtiv Euroopa gaasibörsi võrdlushind,¹⁶ lisaks on see ka Hollandi virtuaalne gaasikaubanduskeskus ning Euroopa gaasituru peamine gaasihinna määramise keskus.¹⁷ 2024. aasta juuli keskmine gaasi börsihind Balti-Soome piirkonnas oli 36,98 €/MWh, minimaalne 32,01 €/MWh ning maksimaalne 42,70 €/MWh kohta.

Joonisel 10 on välja toodud gaasi keskmine börsihind ja TTF väärtused MWh kohta juuli 2024.

Joonis 10. Gaasi keskmine börsihind GET Baltic gaasibörsi andmetel ja TTF gaasibörsi väärtus juulis 2024¹⁸

Jooniselt 10 nähtub, et gaasi keskmine börsihind MWh kohta oli juulis üsna stabiilne. Kuu esimesel päeval oli gaasi keskmine GET Baltic börsihind 41,50 €/MWh, kuid 31.07.2024 oli keskmine gaasi börsihind 34,53 €/MWh. Gaasihinda on mõjutavad Lähis-Idas toimuvad sündmused ning ka Aasia kuumalaine. Lisaks avaldab üldiselt mõju ka kõrgem intressimäärade keskkond ning süsinikdioksiidi forvardite hinnatõus.

15 Allikas: <https://www.getbaltic.com/wp-content/uploads/2019/09/Specification-of-the-Baltic-Gas-Spot-Index.pdf>

16 Info võetud siit: <https://tradingeconomics.com/commodity/eu-natural-gas>

17 Info võetud siit: <https://www.lawinsider.com/dictionary/dutch-ttf>

18 Allikas: https://www.getbaltic.com/en/market-data/trading-data/?date_from=2023-06-01&date_to=2023-06-30&period=day&graph=trades&area=0&show=price&display=table & <https://www.ice.com/products/27996665/Dutch-TTF-Natural-Gas-Futures>

30&period=day&graph=trades&area=0&show=price&display=table & <https://www.ice.com/products/27996665/Dutch-TTF-Natural-Gas-Futures>

Gaasi tuletisinstrumendid

Tabelist 4 nähtub, et 2024. aasta IV kvartalis prognoositakse TTF gaasihinnaks 42,28 €/MWh kohta ning 2025. aasta I kvartalis prognoositakse MWh eest 43,61 €. Hinnaprognooosi mõjutab kindlasti ebakindlus tuleviku suhtes, mistõttu on hinnad tegelikkuse ja prognoositu vahel erinevad. 2024. aasta septembriks prognoositakse TTF gaasihinnaks 39,60 €/MWh. Gaasi tuletisinstrumendid prognoosivad tuleviku gaasihinda.

Tabel 4. Hollandi TTF futuuride hinnad 2024. ja 2025. aastal¹⁹

Hollandi TTF maagaasi futuurid	
Viimane hind (€) 05.08.2024 seisuga	42,32
Periood (aasta)	2025
IV kvartal 2024	42,28
I kvartal 2025	43,61
II kvartal 2025	41,67
Viimane hind (€)	42,92
Periood (Winter24)	detsember, jaanuar, veebruar
Viimane hind (€)	39,60
Periood (kuu)	september 2024

Gaasi import ja eksport

Maagaasi imporditakse Eestisse teiste riikide kaudu, sest maagaasi tootmist Eestis ei toimu, see-eest toodetakse vähesel määral biometaan. Eestisse tarnitakse maagaasi Leedust Klaipeda LNG terminalist, Lätis Inčukalnsis asuvast maagaasihoidlast ja Soome Inkoo LNG terminalist läbi Balticconnector, sh Eestisse imporditud maagaasist enamik eksporditakse naaberriikidesse tarbimisvajaduse katmiseks. 09.10.2023 sai Balticconnector kahjustada, kuid gaasitoru ühendus Eesti ja Soome vahel loodetakse taastada 2024. aasta aprilliks vastavalt turuteatele.²⁰ Vastavalt turuteatele on Balticconnector töös alates 22.04.2024. Tabelis 5 kajastuvad ülekandevõrku piiripunktidest sisenenud maagaasi kogused. Eksport Balticconnector kaudu tähendab maagaasi ekspordi Soome.

Tabel 5. Gaasi impordi ja ekspordi kogused Eestisse ja naaberriikidesse²¹

Ülekandevõrku piiripunktidest sisenenud gaas (ilma transiidita), MWh	juuni 2024	juuli 2024
Karksi GMJ ²²	31 470	0
Värskas GMJ	0*	0*
Narva GMJ	0*	0*
Misso GMJ	5	4
Balticconnector	1 632 369	156 670
Eksport Balticconnector kaudu	30 308	518
Eksport Karksi kaudu	1 517 314	17 603

* – väärtus on 0, sest seoses Ukrainas toimuva sõjaga ei toimu Venemaalt gaasi importimist²³

20 Avalikustatud turuteade: <https://transparency.entsog.eu/#/umm>; Message ID: 23120110X1001A1001A39W001;23120821X000000001393X003

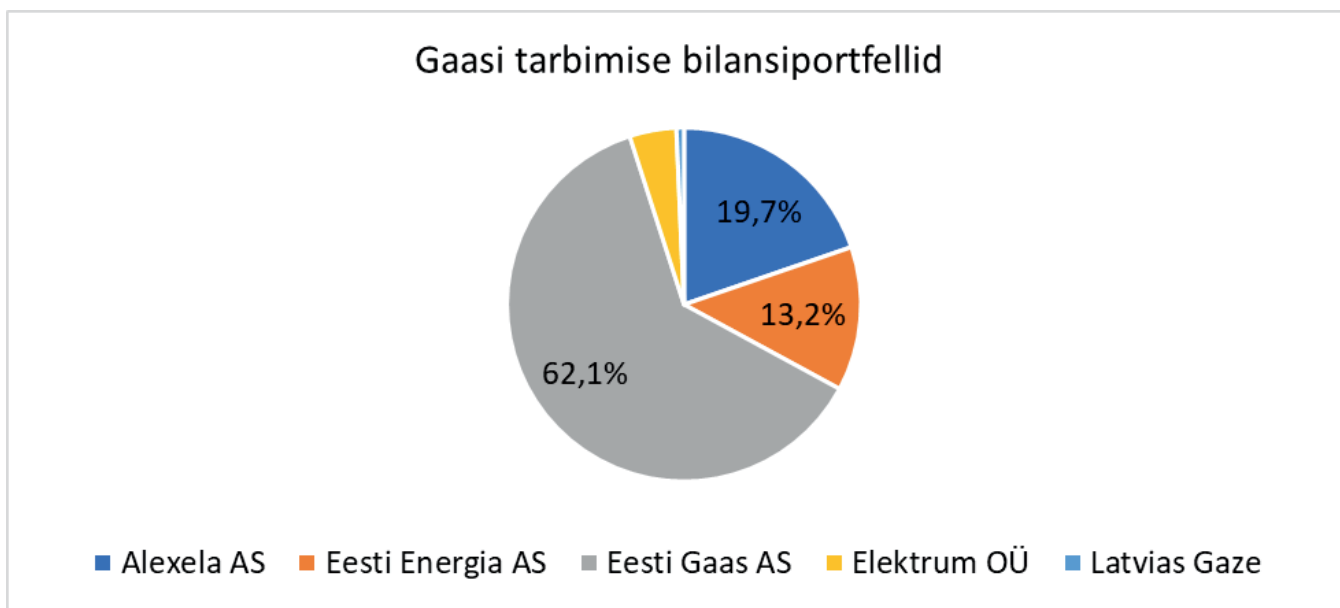
21 Allikas: <https://www.elering.ee/elektri-ja-gaasisusteemi-ulevaade-2023>

22 Lühend GMJ tähistab gaasimõõtejaama

23 Info määruse kohta: <https://www.riigiteataja.ee/akt/101102022007>

Gaasi bilansiportfellid

Alljärgnev joonis 11 annab ülevaate gaasi bilansiportfellist.

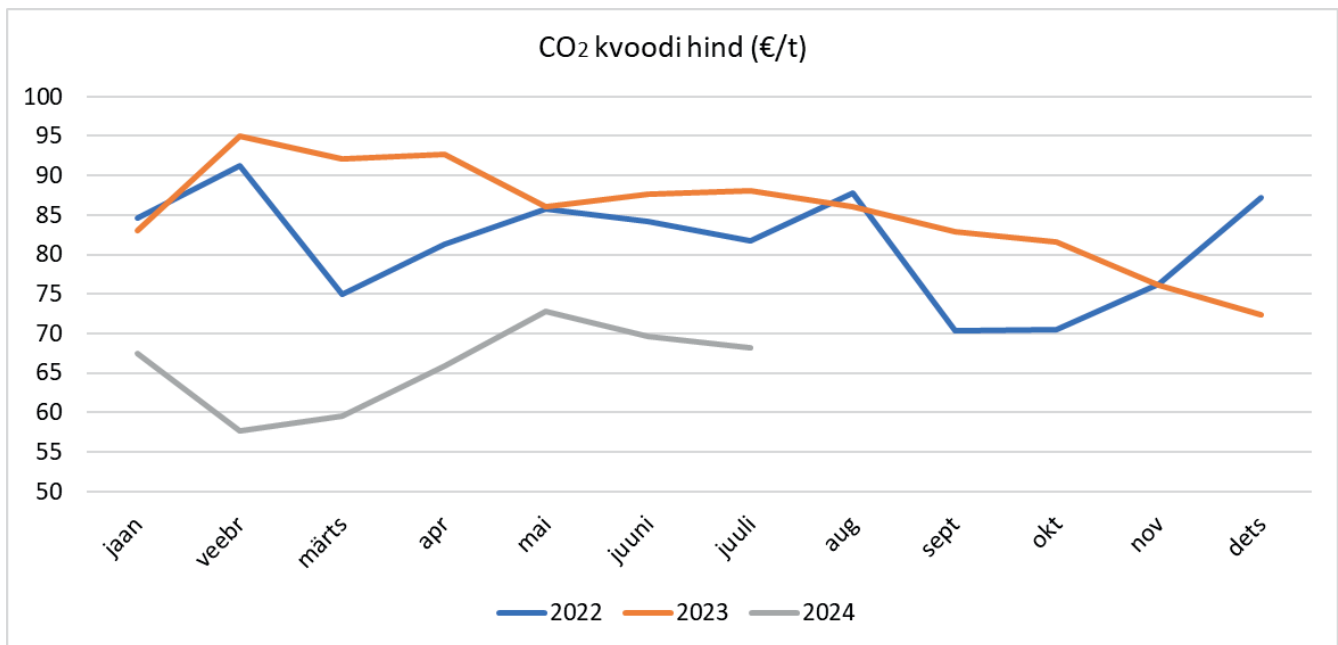

Joonis 11. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel gaasi tarbimise lõikes²⁴

Jooniselt 11 nähtub, et gaasi turuosad jagunevad peamiselt kolme suurema ettevõtte vahel, milleks on Eesti Gaas AS (62,1%), Alexela AS (19,7%) ja Eesti Energia AS (13,2%). Ülejäänud osa kuulub teistele turuosalistele, kelle osakaal kokku on 4,97%.

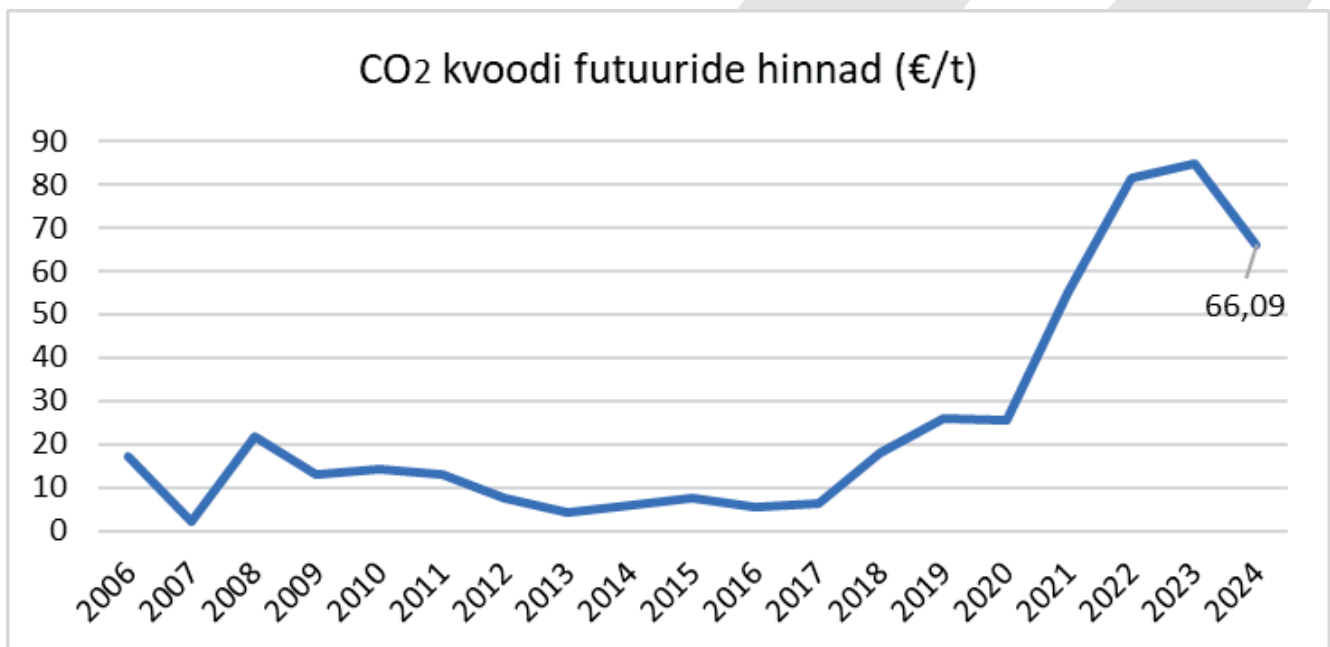
CO₂ hind

Joonisel 13 on kujutatud CO₂kvootide hinnad eurodes ühe tonni kohta. Vaatluse alla on võetud periood 2022 kuni 2023. CO₂ kvootide hinnad alustasid märkimisväärset kasvtrendi juba 2020. aasta algul. Üheks tõusu põhjuseks on see, et Euroopa Liit karmistas 2023. aastal CO₂ eeskirju, mille tulemusena muutus süsteem saastajatele koormavamaks. Samuti leidis aset ka Euroopa Liidu saastekvootide kauplemise süsteemi neljas etapp, kusjuures heitkoguste kärpimise tempo tõstmiseks väheneb saastekvootide koguarv alates 2021. aastast 2,2% aastas, võrreldes varasema 1,74%-ga. Euroopa Liidu eesmärk läbi kõrgemate kvoodihindade on saavutada lõppkokkuvõttes aastaks 2050 kliimaneutraalsus. Jooniselt 13 nähtub, et 2024. aastal on CO₂ hind ühe CO₂ tonni kohta püsinud stabiilselt kerges langustrendis, kuid keskmiselt kõrgemal tasemel võrreldes 2022. ja 2023. aastaga.

Joonis 13. CO₂ hind ühe toodetud CO₂ tonni kohta²⁵

Joonisel 15 on välja toodud CO₂futuuride hinnad ühe tonni kohta. Jooniselt nähtub, et futuuride hinnad on alates 2021. aasta teisest poolest tõusutrendis ning 2023. aastal olid CO₂futuuride hinnad viimase 18 aasta kõrgemaid. Võrreldes 2024. aastat 2023. aastaga, siis nähtub, et hinnad on langenud. 2024. aasta juuli seisuga oli CO₂kvoodi futuuride keskmine hind 66,09 €/t. CO₂futuurid näitavad prognoositavat CO₂ kvoodi hinda üks kuu ette seisuga. CO₂ hind on märkimisväärselt tõusnud just keeruliste geopoliitiliste olukordade tõttu.

Joonis 14. CO₂ futuuride hinnad ühe tonni kohta²⁶

²⁵ Allikas: <https://www.investing.com/commodities/carbon-emissions-historical-data>

²⁶ Allikas: <https://www.energiogklima.no/klimavakten/kvotemarked-eu-og-verden>

Elektrihinnapakettide võrdlus

Järgnevalt toob amet välja aprilli soodsaimate elektrihinnapakettide võrdluse²⁷. Tabelis 6 on välja toodud soodsaimaid elektripaketid www.elektrihind.ee²⁸ lehe andmetel seisuga 05.08.2024. Konkurentsiamet tõi pakettidest välja soodsaima börsipaketi, fikseeritud paketi katkestamistasuta ning ka universaalteenuse hinnaga seotud paketi. Elektrihinnapaketid on valitud järgmistel eeldustel: eluruum on korter, tarbimine korteris on aastas 2600 kWh.

Tabel 6. Elektripakettide hindade võrdlus lõpptarbijale²⁹

Elektrimüüja	Elektripakett	Elektrienergia kulu km-ga (€)	Lisatingimused
AS Eesti Gaas	Börsipakett	26,04	<ul style="list-style-type: none">• Börsimarginaal 0,64 senti/kWh• Prognoositud börsihind 11,38 senti/kWh• Keskmine ühikuhind 12,02 senti/kWh
Elektrum Eesti OÜ	Fikseeritud pakett, katkestamistasuta	28,49	<ul style="list-style-type: none">• Ööpäeva hind 12,28 senti/kWh• Kuutasu 1,88€• Keskmine ühikuhind 13,15 senti/kWh
AS Eesti Gaas	Fikseeritud pakett, katkestamistasuga	24,98	<ul style="list-style-type: none">• Päeva hind 13,32 senti/kWh• Öö hind 9,74 senti/kWh• Keskmine 11,53 senti/kWh

Märkus: Enne sobiliku paketi valimist tutvuda lisatingimustega

Tabelist 6 nähtub, et elades korteris, tarbides elektrit aastas 2600 kWh, siis 05.08.2024 seisuga oli lõpptarbijale soodsaim pakett fikseeritud pakett katkestamistasuga, kusjuures selle paketi puhul kujuneks kulu koos lõpptarbijale 24,98 €.

27 Lõpptarbijale kujuneb elektrihind lisaks elektrienergia ostukulule, veel võrguteenusel, taastuvenergia tasust, elektriaktsiisist ja käibemaksust.

28 GO OÜ omanduses olevale elektrihinna võrdlusportaali (elektrihind.ee) on Konkurentsiamet andnud elektrituruseaduse kohaselt usaldusmärgise. Usaldusmärgisega on tagatud, et võrdlusportaal vastab seaduses ettenähtud nõuetele.

29 Allikas: <https://elektrihind.ee/paketid>

Gaasihinnapakettide võrdlus

Tabelis 7 on välja toodud soodsaimad gaasipaketid www.gaasihind.ee lehe andmetel seisuga 05.08.2024.³⁰ Konkurentsiamet tõi pakettidest välja soodsaima börsipaketi, fikseeritud paketi ning ka muutuva hinnaga paketi. Gaasipaketid on valitud järgmistel eeldustel: eluruum on korter, tarbimine aastas on 600 m³/a.

Tabel. 7 Gaasipakettide hindade võrdlus lõpptarbijale³¹

Gaasimüüja	Pakett	Maagaasi kulu km-ga (€)	Lisatingimused
Alexela AS	Börsihind	26,58	<ul style="list-style-type: none">Müüja marginaal 0,46 senti/kWhPrognoositud börsihind 4,61 senti/kWhKeskmine ühikuhind 5,06 senti/kWh
Alexela AS	Fikseeritud hind	29,50	<ul style="list-style-type: none">Fikseeritud hind 5,62 senti/kWhKeskmine ühikuhind 5,62 senti/kWh
AS Eesti Gaas	Muutuv hind	26,25	<ul style="list-style-type: none">Muutuv hind 5 senti/kWhKeskmine ühikuhind 5 senti/kWh

Märkus: Enne sobiliku paketi valimist tutvuda lisatingimustega

Tabelist 7 selgub, et elades korteris, tarbides gaasi aastas 600 m³/a, 05.08.2024 seisuga lõpptarbijale soodsaim variant muutuva hinnaga pakett, mille kuluks kuus kujuneb lõpptarbijale 26,25 €. Kõige kallim oli eelmainitud tingimuste juures fikseeritud hinnaga pakett, mille kulu kuus kujuneks lõpptarbijale 29,50 €.

³⁰ Lõpptarbijale kujuneb gaasihind järgmiselt: sisseostetava gaasi hind, millele lisandub müügi marginaal

³¹ Allikas: <https://gaasihind.ee/paketid>